Тестовые задания для учителей татарского языка,

1. Мәктәптә әдәбият укытуның максаты:
   а) укучыларга әхлакый һәм эстетик тәрбия бирү;
   б) укучыларга әдәби белем һәм мәгълүмат бирү, күнекмәләр формалаштыру;
   в) укучыларны татар әдәбияты белән таныштыру;
   г) әдәби әсәр анализларга өйрәтү.

2. Укучыларга әхлак тәрбиясе бирү –
   а) дәрестә аерым бер әхлак сыйфатлары хакында сөйләшү оештыру;
   б) яхшылык һәм явызлык, миһербанлылык, гаделлек кебек сыйфатлар турында мәгълүмат бирү;
   в) әсәрдә күтәрелгән әхлак мәсьәләләренә укучының игътибарын юнәлтү аша бүгенге көнитеш өчен кирәкле сыйфатлар тәрбияләү.

3. Әдәби әсәр анализлаганда төп уку–укыту методы булып:
   а) эвристик;
   б) репродуктив;
   в) иҗади уку;
   г) тикшеренү тора.

4. Укытучының материалны аңлатуы
   а) репродуктив;
   б) иҗади уку;
   в) эвристик;
   г) аңлату–күрсәтү методына карый.

5. Дәрес –
   а) уку–укытуны оештыру формасы;
   б) укучыларның укытучы белән бергәләп эшләве;
   в) уку–укыту эшенең бер звеносы;
   г) укыту төре.

6. Дәреснең актуальләштерү өлеше –
   а) өй эшен тикшерү вакыты;
   б) элек үзләштергән белемнәрне яңа материаллар белән бәйләү вакыты;
   в) үткәннәрне ныгыту вакыты;
   г) өй эше бирү.

7. Алым дип
   а) методның өлешләре, элементларын;
   б) укытучының төрле эш төрләренә мөрәҗәгать итүен;
   в) укытучының күрсәтмәлелектән файдалануын;
   г) укучы башкара торган эш төрләрен атыйлар.

8. Әсәрне өйрәнер алдыннан кереш, барыннан да элек, ни өчен кирәк?
   а) әсәрне кабул итәргә әзерләү;
   б) өй эше тикшерү;
   в) язучы биографиясен сөйләү;
   г) әсәрнең язылу тарихы белән таныштыру.

9. Обзор дәрес –

а) югары сыйныфларда чор әдәбиятына күзәтү;
б) язучы иҗатына күзәтү ясау;
в) әсәр өйрәнү алдыннан уздырыла торган кереш;
г) әсәр өйрәнүне йомгаклау ул.

10. Әсәрнең композициясе –
а) әсәр өлешләренең урнашу тәртибе;
б) вакыйгалар эзлеклелеге;
в) әсәрдә бүлек–бүлекчәләр саны;
г) фабула.

11. Ү сыйныфта сочинениенең күләме
а) 1 бит;
б) 1,5–2 бит;
в) 2 бит;
г) 2–2,5 бит булырга тиеш.

12. Татар әдәбиятын укыту методикасында әңгәмә методын башлап кем тәкъдим иткән?
а) К.Насыйри;
б) Г.Сәгъди;
в) Г.Ибраһимов;
г) Г.Тукай.

13. Татар әдәбиятыннан беренче хрестоматияне кем төзегән?
а) Ф.Әмирхан;
б) Җ.Вәлиди;
в) Г.Тукай;
г) Г.Ибраһимов.

14. Класстан тыш уку дәресләре хакында беренче булып кайсы татар методисты китап чыгарган?
а) Г.Ибраһимов;
б) Г.Лотфи;
в) М.Фазлулла;
г) Ш.Сайкин.

15. Татарларда җәдитчелек хәрәкәте кайчан башлана?
а) X1X йөз ахырында;
б) 1905–07 елларда;
в) 1917 елда;
г) 1980–90 елларда.

16. 1950–60 елларда татар әдәбиятын укыту методикасы өлкәсендә әйдәп баручы методистлар кемнәр?
а) Г.М.Әдһәмова һәм А.Г.Әминев;
б) Ә.З.Нигъмәтуллин;
в) Г.Халит һәм И.Нуруллин;
г) Г.Лотфи һәм Ш.Сайкин.

17. 1980–90 елларда татар әдәбиятын укыту методикасы өлкәсендә әйдәп баручы методистлар кемнәр?
а) Г.М.Әдһәмова һәм А.Г.Әминев;

б) Ә.З.Нигъмәтуллин һәм С.Г.Исмәгыйлева;
в) А.Әхмәдуллин һәм А.Яхин;
г) Г.Лотфи һәм Ш.Сайкин.

18. Кайсы жанрлар эпоска карый:
а) трагедия;
б) эпиграмма;
в) хикәя;
г) мәсәл.

19. Кайсы жанрлар драма төренә карый:
а) трагедия;
б) баллада;
в) поэма;
г) повесть.

20. Нинди иҗат юнәлешенең (методының) төп сыйфаты булып тормышны тарихи–дөрес чагылдыру тора?
а) романтизм;
б) реализм;
в) сентиментализм;
г) натурализм.

21. Кайсы төшенчә әдәби төр атамасы булып йөри:
а) шигырь;
б) роман;
в) драма;
г) пьеса.

22. Кайсы әсәр кысалы композициягә мисал итеп китерелә:
а) «Мең дә бер кичә»;
б) С.Сараи «Гөлестан бит төрки»;
в) Мөхәммәдьяр «Төхфәи мәрдан»;
г) Рабгузи «Кыйссасел әнбия».

23. Кайсы әсәр социалистик реализм кысаларында иҗат ителгән?
а) Г.Ибраһимов «Тирән тамырлар»;
б) Р.Төхфәтуллин «Йолдызым»;
в) Г.Камал «Банкрот»;
г) Г.Колахмәтов «Ике фикер».

24. М.Кашгарыйның «Диване лөгатет–төрк» хезмәте кайсы төркемгә карый:
а) рун язулы истәлекләр;
б) уйгур язулы истәлекләр;
в) гарәп язулы истәлекләр;
г) төрки телле истәлекләр.

25. Рун язулы истәлекләр ничәнче гасырга карыйлар:
а) YП–YШ;
б) 1Х;
в) Y;
г) Х1.

26. XҮШ йөз әдәбиятының күренекле ядкәре:
   а) Г.Утыз–Имәни «Гаварифез–заман»;
   б) Мәхмүд Болгари «Нәһҗел фәрадис»;
   в) Габди «Кунакка хөрмәт күрсәт»;
   г) «Дәфтәре Чыңгызнамә».

27. Кол Галинең «Кыйссаи Йосыф» әсәрен беренче булып басмага кем әзерләгән?
   а) Г.Утыз–Имәни;
   б) Ш.Абилов;
   в) Х.Миңнегулов;
   г) Н.Хисамов.

28. Шәрык әдәбиятларындагы кемне яки нәрсәне дә булса гадәттән тыш күпертеп мактаучы лирик жанр, аа ба ва ...рәвешендә рифмалаша:
   а) касыйдә;
   б) мәдхия;
   в) мәрсия;
   г) газәл.

29. Х1Х йөзнең икенче яртысында романтик мәхәббәт дастаннары иҗат итүче автор:
   а) Г.Сәмитова;
   б) М.Акмулла;
   в) Г.Чокрый;
   г) Ә.У.-Кормаши.

30. М.Акъегетнең “Хисамеддин менла” әсәрендәге төп конфликт:
   а) аталар һәм балалар арасында;
   б) җәдитчелек һәм кадимчелек арасында;
   в) геройларның эчке каршылыгы;
   г) социаль- иҗтимагый.

31. Татар әдәбиятында беренче детектив әсәр авторы:
   а) З.Бигиев;
   а) Р.Фәхреддин;
   а) З.Һади;
   а) Г.Исхакый.

32. Г.Исхакыйның кайсы әсәре мәгърифәтчелек рухында язылган:
   а) «Кәләпүшче кыз»;
   б) «Җәмгыять»;
   в) «Зөләйха»;
   г) «Җан Баевич».

33. Ф.Әмирханның саф романтик әсәре:
   а) «Хәят»;
   б) «Кадерле минутлар»;
   в) «Бер хәрабәдә»;
   г) «Урталыкта».

34. Ф.Әмирханның беренче драма әсәре:

а) «Сәмигулла абзый»;
б) «Яшьләр»;
в) «Тигезсезләр»;
г) «Хәзрәт үгетләргә килде».

35. Г.Ибраһимовның Беренче рус инкыйлабы һәм реакция хәрәкәтләрен сурәтләгән романы:
а) «Безнең көннәр»;
б) «Тирән тамырлар»;
в) «Кызыл чәчәкләр»;
г) «Габдрахман Салихов».

36. Ш.Камалның «Акчарлаклар» повесте ничәнче елда язылган:
а) 1909;
б) 1911;
в) 1914;
г) 1921.

37. М.Гафуриның тарихи темага язылган әсәре:
а) «Хөррият иртәсе»;
б) «Хан кызы Алтынчәч»;
в) «Солдат хатыны Хәмидә»;
г) «Кызыл байрак».

38. С.Рәмиевнең милли чынбарлыктагы искелекне, артталыкны тәнкыйть иткән драма әсәре:
а) «Низамлы мәдрәсә»;
б) «Яшә, Зөбәйдә, яшим мин»;
в) «Җаек Хәдичә»;
г) «Яшь гомер».

39. Г.Камалның «Бүләк өчен» комедиясендәге конфликтны ачыклагыз:
а) шәхес һәм җәмгыять;
б) көнкүреш;
в) кешенең үз эчендәге;
г) тарихи.

40. Г.Колахмәтовның кайсы әсәре аллегорик образлылыкка корылган:
а) «Яшь гомер»;
б) «Ике фикер»;
в) «Яшьләр алдатмыйлар»;
г) «Кыямәт».

41. Гражданнар сугышы чоры әдәбияты ничәнче елларны үз эченә ала?
а) 1917–1920;
б) 1918–1920;
в) 1919–1921;
г) 1917–1919

42. 1920–30 елларда татар әдәбияты тарихына караган зур хезмәтләрне кемнәр язган?
а) Г.Газиз, Г.Рәхим, Г.Сәгъди;
б) Җ.Вәлиди, Г.Толымбай;

в) Ф.Сәйфи–Казанлы, К.Нәҗми;
г) Г.Ибраһимов, Г.Нигъмәти.

43. Һ. Такташ строфасындагы анафора нәрсәгә хезмәт итә?
“Бер җирдә юк андый ак каеннар,
Бер җирдә юк андый урманнар.
Бер җирдә юк камыш сабаклары
Андагыдай шаулый торганнар”.
а) туган як матурлыгына соклану хисен көчәйтү өчен;
б) тезмәләрне үзара ялгау өчен;
в) табигать сурәтен тулырак бирү өчен;
г) ритм төзеклеге, интонация матурлыгы өчен.

44.Әлеге исемлектә артык булган дүртенче әсәр:
а) “Сүнгән йолдызлар”;
б) “Зәңгәр шәл”;
в) “Югалган матурлык”;
г) “Американ”.

45. Г.Ибраһимовның “Казакъ кызы” романында төп сюжет сызыклары:
а) ике;
б) өч;
в) дүрт;
г) биш.

46. Гыйсъянчы лирик герой кайсы әдип иҗатына аеруча хас?
а) Х.Туфан;
б) Ә.Фәйзи;
в) Һ.Такташ;
г) М.Җәлил.

47. М.Җәлил әлеге строфада нинди әдәби алым кулланган?
“Кызганып егетне, елыйлар
Миләүшә һәм ләлә чәчәге.
Тәгәри үләнгә чык түгел,
Гөлләрнең гөнаһсыз яшьләре”.
а) эпитет;
б) метафора;
в) символ;
г) сынландыру.

48. Бөек Ватан сугышында һәлак булган язучы, полк командиры Хәйретдин Мөҗәйгә багышланган поэма:
а) “Язылмаган поэма”(И.Юзеев);
б) “Үлем уены” (Ф.Кәрим);
в) “Дала җыры” (С.Хәким);
г) “Курск дугасы” (С.Хәким).

49. Түбәндәге әсәрләрнең кайсысы баллада жанрында язылган:
а) “Вәхшәт” (М.Җәлил);
б) “Снайпер Мәрдан” (К.Нәҗми);
в) “Тимер һәм тимерче” (Ф.Кәрим);
г) “Партизан үлеме” (М.Садри).

50. Әлеге исемлектә артык булган дүртенче әсәрне билгеләгез:
а) “Муса Җәлил” (Н.Исәнбәт);
б) “Үлмәс җыр” (Р.Ишморат);
в) “Сират күпере” (Р.Батулла);
г) “Моңлы бер җыр” (Т.Миңнуллин).

51. Г.Тукай исемендәге бүләк булдырылган ел:
а) 1955;
б) 1958;
в) 1960;
г) 1964.

52. Кешенең табигать һәм җәмгыять белән бәйләнеше, кешелек дөньясы, яшәешнең фәлсәфи кануннары турында уйланулар Х.Туфан иҗатының кайсы чорына аеруча хас?
а) 1920-1930 еллар;
б) тоткынлык чоры;
в) 1960-1970 еллар;
г) һәр чорына.

53. Сатирик эчтәлекле шигъриятне яңа баскычка күтәрүче әдип:
а) Ш.Маннур;
б) С.Хәким;
в) Ә.Ерикәй;
г) Г.Афзал.

54. Әлеге исемлектә артык булган дүртенче поэма:
а) “Кырыгынчы бүлмә” (С.Хәким);
б) “Сәйдәш” (Р.Фәйзуллин);
в) “Ант суы” (Р.Харис);
г) “Акмулла арбасы” (М.Әгъләмов).

55. Психологик хикәя остасы булып танылган әдип:
а) Г.Ахунов;
б) Н.Фәттах;
в) Ә.Еники;
г) Г.Әпсәләмов.

56. Бөек Ватан сугышы фаҗигасен реалистик сурәтләрдә чагылдырган әсәр:
а) “Саф җилләр” (М.Хәсәнов);
б) “Бер ананың биш улы” (Х.Сарьян);
в) “Йолдызым” (Р.Төхфәтуллин);
г) “Безне өйдә көтәләр”(Х.Камал).

57. И.Юзеев шигъриятендә өстенлек иткән юнәлеш:
а) сатирик;
б) лирик;
в) юмористик;
г) героик.

58. Әдәбият тарихын фәнни нигездә өйрәнүче галим, тәнкыйтьче һәм язучы булып танылган автор:

а) М.Хәбибуллин;
б) Ф.Яруллин;
в) Т.Галиуллин;
г) Ф.Латыйфи.

59. Хикәя жанрындагы уңышлар өчен Татарстан Язучылар берлеге тарафыннан бирелә торган бүләк:

а) Ә.Еники исемендә;
б) Р.Төхфәтуллин исемендә;
в) Г.Әпсәләмов исемендә;
г) Ф. Хөсни исемендә.

60. “Яшьлек, мәхәббәт, яз җырчысы” булып танылган шагыйрь:

а) Р.Зәйдулла;
б) И.Юзеев;
в) Л.Шагыйрьҗан;
г) С.Сөләйманова.

61. Н.Фәттахның “Сызгыра торган уклар” романында төп герой:

а) Туман тархан;
б) Исәнтәй;
в) Туңгак алып;
г) Албуга.

62. А.Гыйләҗев әсәрен билгеләгез.

а) “Сират күпере”;
б) “Колыма хикәяләре”
в) “Яра”;
г) “Сәет батыр”.

63. Х.Вахитның Г.Тукай исемендәге бүләккә лаек булган пьесасы:

а) “Соңгы хат”;
б) “Мәхәббәтең чын булса”;
в) “Туй алдыннан”;
г) “Беренче мәхәббәт”.

64. Р.Хәмиднең монодрамасы (бер генә персонаждан торган пьеса):

а) “Китәм инде”;
б) “Олы юлның тузаны”;
в) “Актамырлар иле”;
г) “Синең урыныңа кайттым”.

65. М.Мәһдиевнең Г.Тукай исемендәге бүләккә лаек булган әсәрләре:

а) “Без – 41 ел балалары” һәм “Фронтовиклар”;
б) “Каз канатлары” һәм “Кеше китә - җыры кала”;
в) “Мәңгелек яз” һәм “Ачы тәҗрибә”;
г) “Бәхилләшү” һәм “Торналар төшкән җирдә”.

66. «Татар телен ничек укытырга?» («Телебез методикасы хакында бер тђќрибђ») (1916) исемле лингводидактик хезмђтне татар телендђ беренче булып кем язган?

а) Р.Газизов,
б) М.Фазлуллин,
в) Г.Ибраһимов,
г) М.Корбангалиев.

67. Сүзлекләр белән эшләү нәрсә ул?
а) укыту ысулы,
б) укыту алымы,
в) укыту чарасы,
г) сүзлек диктанты.

68. Аваз белән хәреф арасындагы аерманы төшендерү принцибы …
а) дидактик принцип,
б) хосусый методик принцип,
в) лингвистик принцип,
г) гомумметодик принцип.

69. Укыту ысулы нәрсә ул?
а) укытуның нигез ташлары,
б) укыту алымы,
в) укытуның төп максаты һәм бурычлары,
г) белемнәрне үзләштерү өлкәсендә (яңа материалны аңлату, ныгыту, кабатлау һәм йомгаклауда) укытучы белән укучының бергәләп эшләү юллары.

70. Сүз төзелеше һәм ясалышы, татар тел гыйлеменең аерым бер бүлеге буларак, кайчаннан өйрәнелә?
а) 1988 нче елдан,
б) 1991 нче елдан,
в) 2000 нче елдан,
г) 1970 нче елдан.

71. 1918 нче елда «Ана теле методикасы» дип исемләнгән икенче зур хезмәтне татар телендә кем язган?
а) М.Корбангалиев,
б) Г.Сәгъди,
в) Г.Ибраһимов,
г) Х.Бәдигый.

72. Катнаш дәрес нинди дәрес ул?
а) яңа материалны аңлату дәресе,
б) тикшерү дәресе,
в) яңа материалны аңлату, ныгыту, кабатлау һәм йомгаклау дәресе,
г) гомумиләштерү дәресе.

73. 6 нчы сыйныф дәреслегендә дәреслегендә (Авторлары – Р.А.Юсупов, К.З.Зиннәтуллина, Т.М.Гайфуллина) бирелгән тема – исемнәрнең килеш белән төрләнеше – нинди ысул белән укытыла?
а) күнегүләр белән эшләү,
б) аңлату-күрсәтү,
в) дәреслек белән эшләү,
г) тикшеренү.

74. Фигыль юнҽлешлҽрен укыту ысулы …
   а) дҽреслек љстендҽ эшлҽњ,
   б) аңлату-књрсҽтњ,
   в) љлешчҽ эзлҽнњ,
   г) тикшеренњ.

75. Дҽрес нҽрсҽ ул?
   а) укытуның тљп формасы,
   б) максатка ирешу юлы,
   в) укыту чарасы,
   г) ысулның иң кирҽкле љлеше.

76. Тњбҽндҽге укыту алымнары арасыннан укыту чарасын табыгыз.
   а) картиналар љстендҽ эшлҽњ,
   б) таблицалар,
   в) диктантлар яздыру,
   г) сњзлеклҽр белҽн эшлҽњ.

77. 5 нче сыйныф дҽреслегендҽ (Авторлары – Р.А.Юсупов, К.З.Зиннҽтуллина, Т.М.Гайфуллина) исемнҽрдҽге иркҽлҽњ-кечерҽйтњ мҽгънҽсен белдерњче кушымчалар кушымчаларның кайсы тљренҽ кертелгҽн?
   а) сњз ясагычларга,
   б) модальлекне белдерњчелҽргҽ,
   в) бҽйлҽгечлҽргҽ,
   г) исем ясагычларга.

78. Методика тарихында диктант яздыруга каршы чыккан бер методист бар. Ул кем?
   а) М.Корбангалиев,
   б) Г.Ибраџимов,
   в) М.Фазлуллин,
   г) М.Галлҽмова.

79. “Аның књзлҽренҽ ак тљшкҽн” дигҽн ќљмлҽ бер составлы фигыль ќљмлҽнең кайсы тљренҽ кертелергҽ тиеш?
   а) билгеле њтҽњчеле ќљмлҽ,
   б) билгесез њтҽњчеле ќљмлҽ,
   в) њтҽњчесез ќљмлҽ,
   г) гомуми њтҽњчеле ќљмлҽ.

80. “Бҽхете булган, университетның юридик факультетына кергҽн. Авылдан килеп.” (М.Мҽџдиев) ќљмлҽсендҽге “Авылдан килеп” нҽрсҽ дип тикшерелергҽ тиеш?
   а) љстҽлмҽ,
   б) аныклагыч,
   в) керешмҽ (кереш ќљмлҽ),
   г) аныклагыч ќљмлҽ.

81. Г.Ибраџимов нҽрсҽне инша дип атый?
   а) сочинениене,
   б) изложениене,
   в) диктантны,

г) књчереп яздырудан кала бљтен тљр язма эшлђрне.

82. Татарлардан беренче дљньяви басманы «Ђлифбаи татар»ны («Азбука татарского языка с обстоятельным описанием букв и складов») 1778 нче елда кем язган?

а) М.Иванов,

б) С.Хђлфин,

в) Г.Вацапов,

г) Н.Ильминский.

83. Аћлатмалы диктант нђрсђ ул?

а) билгеле бер кагыйдђгђ караган сњзлђрне сайлап алып яздыру,

б) авыр язылышлы сњзлђрнећ кагыйдђсен аћлату, тикшерњ, аннары ќљмлђлђп яздыру,

в) авыр язылышлы сњзлђрне аћлату цђм ќљмлђлђп яздыру

г) яттан яздыру.

84. Грамматик хата нђрсђ ул?

а) тыныш билгесендђ хата ќибђрњ,

б) чорны, датаны яисђ геройныћ исемен бутау?

в) кирђкле сњзне тљшереп калдыру,

г) сњз ясалышында хата ќибђрњ.

85. Пунктацион норма нђрсђ ул?

а) язмада тыныш билгесен махсус кагыйдђлђргђ нигезлђнеп куллану яки кулланмау,

б) тыныш билгелђре белђн аерымланган мђгънђви кисђк,

в) пунктацион кагыйдђлђрне куллану урыны,

г) цђр тыныш билгесенећ вазифасы белђн таныштыру.

86. Коммуникатив принцип кайсы принципка керђ?

а) гомумметодик принципка,

б) лингвистик принципка,

в) дидактик принципка,

г) хосусый методик принципка.

87. 7 – 8 нче сыйныф дђреслеклђрендђ нинди ќљмлђлђр њзара синоним булып килгђн?

а) синтетик тљзелмђлђр,

б) иярченле кушма ќљмлђ цђм тезмђ кушма ќљмлђлђр,

в) аналитик цђм синтетик тљзелмђлђр,

г) аналитик тљзелмђлђр.

88. Татар телен укыту методикасыныћ тикшерњ объекты нђрсђ?

а) татар телен укыту,

б) татар телен укыту методикасы,

в) профильле укыту, аныћ дидактик нигезе,

г) татар телен укытуныћ барышы.

89. Укыту планына факультатив дђреслђр ничђнче елда кертелде?

а) 1980 нче елда,

б) 1966 нчы елда,

в) 1951 нче елда,

г) 1990 нчы елда.

90. Тњбђндђге укыту алымнарыннан берсен – тљп алымны табыгыз.
а) тљрле уен элементын куллану,
б) башваткычлар чиштерњ,
в) карточкалар белђн эшлђњ,
г) хаталар љстендђ эшлђњ.

91. Татар телен укыту методикасыныћ фђнни-тикшеренњ ысулын књрсђтегез.
а) лекция методы,
б) максатчан књзђтњ,
в) књнегњлђр љстендђ эшлђњ,
г) дђреслек љстендђ эшлђњ.

92. Тыныш билгелђренђ љйрђтњнећ гамђли максатлары арасыннан танып-белњ максатын табыгыз.
а) љйрђнелгђн кагыйдђлђргђ таянып, тыныш билгелђрен куярга љйрђтњ,
б) тыныш билгесенећ ялгыш куелган очрагын таба белњ, аны тљзђтергђ љйрђтњ,
в) ћђр тыныш билгесенећ вазифасы белђн таныштыру,
г) тыныш билгесенећ ни љчен куелганын дђлиллђргђ љйрђтњ.

93. Хосусый-методик принциплар арасыннан гомумметодик принципны табыгыз.
а) авазларны љйрђтњне тыћлап аћлауга нигезлђњ принцибы,
б) сњзлђрне сайлап алу принцибы,
в) бњлекара бђйлђнеш принцибы,
г) интонацион принцип.

94. Дђреснећ актуальлђштерњ љлеше …
а) яћа материалны аћлату,
б) белем ћђм књнекмђлђрне ныгыту,
в) љй эшен тикшерњ белђн беррђттђн яћа материалны љйрђтњгђ ќирлек ђзерлђњ,
г) кабатлау.

95. Татар телен укыту методикасыныћ методологик нигезе …
а) белем бирњ системасын њзгђртеп кору (модернизация) юллары,
б) фђлсђфђ, логика; тел белгечлђре, укытучылар, дидактлар ћђм методистларныћ хезмђтлђре,
в) татар телен укыту методикасыныћ максат ћђм бурычлары,
г) «ТР халыклары теллђре турында»гы Закон (1992).

96. Календарь план нђрсђ ул?
а) телне љйрђтњгђ ћђм бђйлђнешле сљйлђм њстерњгђ бирелгђн сђгатьлђр санын чиреклђргђ бњлњ,
б) телне љйрђтњгђ ћђм бђйлђнешле сљйлђм њстерњгђ бирелгђн ћђр сђгатьне уку елына бњлњ.
в) дђрес эшкђртмђсе,
г) татар телен укыту программасы.

97. Фонема нҗрсҗ ул?
а) авазларның язудагы билгесе,
б) сњзлҗрне, морфемаларны тљзњче, аларны бер-берсеннҗн аеру љчен хезмҗт итњче иң кечкенҗ аваз берҗмлеге,
в) бер тын белҗн җйтелҗ торган кисҗк,
г) тавышның тљрлечҗ хҗрҗкҗт итње.

98. Татар телендҗ ничҗ кыска сузык бар?
а) 4,
б) 6,
в) 8,
г) 3.

99. Аккомодация нҗрсҗ ул?
а) сузык авазларның охшашлануы,
б) сузык авазларның калынлыкта – нечкҗлектҗ ярашуы,
в) авазларның бер-берсенҗ тҗэсир итеп охшашлану књренеше,
г) авазларның њзара ярашуы.

100. алдынгы – [а л д ы ң гъ ы], бу – ассимиляциянең кайсы тљре?
а) ирен ассимиляциясе,
б) борын ассимиляциясе,
в) саңгыраулыкта-яңгыраулыкта ярашу,
г) тел арты ҹҗм кече тел ассимиляциясе.

101. Сњз басымы нҗрсҗ ул?
а) интонацион-мҗгънҗви кисҗклҗргҗ бњлеп җйтњ,
б) сњзнең бер иҗеген башкаларыннан кљчлерҗк тавыш белҗн аерып җйтњ,
в) игътибарны җҗлеп иткҗн берҗр сњзне аерып алып књрсҗтњ,
г) җљмлҗ эчендҗ бер сњзне эмоциональ тљсмер белҗн кљчҗйтеп җйтњ.

102. 1939 нчы елда алфавит проекты (рус алфавитына 6 хҗреф љстҗлгҗн хҗзерге алфавит) хљкњмҗт указы белҗн рҗсми тљстҗ раслана. Бу проект кемнҗр тарафыннан тљзелгҗн булган?
а) Г.Алпаров, Г.Нугайбҗк,
б) М.Фазлуллин,
в) М.Корбангалиев, Р.Газизов,
г) М.Корбангалиев, Ш.Рамазанов.

103. Транскрипция нҗрсҗ ул?
а) тамыр яки нигез хҗлендҗ алынма сњзлҗрне шул телдҗгечҗ язу,
б) җйтелештҗге бљтен њзенчҗлеклҗрне язуда чагылдыру љчен кулланыла торган фонетик язу системасы,
в) кайбер сњзлҗрне элегрҗк кулланганча язу,
г) сњзлҗрнең мҗгънҗле кисҗклҗрен ҹҗр очракта да бер генҗ тљрле язу.

104. Бер тљрле ике сузык янҗшҗ килгҗндҗ, аларның берсе генҗ кала, ягъни бер аваз кыскара. Бу – нинди књренеш?
а) дифтонг,
б) редукция књренеше,
в) элизия књренеше,
г) диссимиляция.

105. Ирен-ирен, љрелмђле, сонор тартык аваз ...

- а) [w],
- б) [б],
- в) [п],
- г) [м].

106. унбиш – [у м б и ш], бу сњз нинди принципка нигезлђп языла?

- а) морфологик принцип,
- б) тарихи-традицион принцип,
- в) фонетик принцип,
- г) график принцип.

107. Лексикография фђне нђрсђне љйрђнђ?

- а) телдђге сњзлђрне ќыю, теркђњ, сњзлеклђр тљзњ, сњзлеклђрнећ тљрлђрен;
- б) телдђге сњзлђргђ лексик-семантик анализ ясау принципларын;
- в) телдђге сњзлђрнећ тљзелешен;
- г) телдђге сњзлђрнећ язылыш принципларын.

108. Књз алмасы сњзтезмђсендђ књчерелмђ мђгънђнећ кайсы тљре чагыла?

- а) материал џђм аннан эшлђнгђн ђйбер мђгънђсе нигезендђ ясалган метонимия;
- б) форма охшашлыгына нигезлђнеп ясалган метафора;
- в) сњз мђгънђсенећ бљтеннђн љлешкђ књчње нигезендђ барлыкка килгђн синекдоха;
- г) књчерелмђ мђгънђ књзђтелми.

109. Омонимнар —

- а) аваздаш сњзлђр;
- б) књп мђгънђле сњзлђр;
- в) мђгънђдђш сњзлђр;
- г) абстракт мђгънђле сњзлђр.

110. «Сезнећ язлар гљрли ђле, кљлђ,
Безнећ язлар инде елый белђ.» (Л. Шагыйрьќан) шигъри юлларында...

- а) антонимнар ярдђмендђ антитезалы сурђт ясалган;
- б) туры мђгънђдђге «гљрли, кљлђ, белђ» фигыльлђре сурђт ясый;
- в) бу юлларда сурђт ясау њзенчђлеге юк;
- г) оксюморон нигезендђ сурђт ясалган.

111. Сњзнећ мђгънђсе кайсы очракта тулы књзаллана?

- а) бары тик аерым торганда гына;
- б) бары тик контекст эчендђ генђ;
- в) сњзтезмђ составында;
- г) телђсђ кайсы очракта сњз мђгънђсе тулы књзаллана.

112. «Синонимнар сњзлеге»нећ (1999) авторлары —

- а) Д.Г. Тумашева, Ф.М. Хисамова;
- б) М.З. Зђкиев, Ф.С. Сафиуллина;
- в) Ш.С. Ханбикова, Ф.С. Сафиуллина;
- г) К. Тимбикова, Ф.С. Сафиуллина.

113. Сохари, эскерт, буразна сњзлђре татар теленђ кайсы телдђн кергђн?
а) латыш теленнђн;
б) рус теленнђн;
в) удмурт теленнђн;
г) татар теленеѕ њз сњзлђре.

114. Хђзерге татар телендђге «инкыйлаб» сњзе кайсы тљркемгђ карый?
а) советизм;
б) неологизм;
в) диалектизм;
г) архаизм.

115. Калька ул —
а) сњзне юлдан-юлга књчерњ очрагы;
б) сњзнеѕ тљп мђгънђсе югалу очрагы;
в) сњзнеѕ телдђ фонетик њзлђштерелње;
г) бер телдђн икенче телгђ кисђклђп — морфемалар џђм сњзлђр ярдђмендђ тђрќемђ ителгђн сњз.

116. “Татар теленеѕ аѕлатмалы сњзлеге” н беренче булып кем тљзегђн?
а) М. Кашгари;
б) Г. Ибраџимов;
в) К. Насыйри;
г) Ќ. Вђлиди.

117. Ясалма нигез —
а) тамыр белђн туры килгђн нигез;
б) ике сњзнеѕ тамырлары кушылудан барлыкка килгђн нигез;
в) составында сњз ясагыч џђм модальлек белдерњче кушымчалары булган нигез;
г) составында модальлек џђм бђйлђгеч кушымчалары булган нигез.

118. Књренми фигыле тљзелеше буенча
а) љч љлештђн тора: књр-ен-ми (тамыр+модальлек кушымчасы+модальлек кушымчасы);
б) љч љлештђн тора; књ-рен-ми (тамыр+модальлек кушымчасы+бђйлђгеч кушымча);
в) ике љлештђн тора: књрен-ми (тамыр+модальлек кушымчасы);
г) бер љлештђн тора: књренми (тамыр нигез).

119. Сњзлђрне кыскартып яѕа сњз ясауныѕ тњбђндђге юллары бар:
а) сњзлђрнеѕ беренче ике хђрефе генђ яки беренче ике иќеге генђ кыскартылып кушыла яисђ соѕгы иќеклђре кыскартылып алына;
б) сњзлђрне кыскартып яѕа сњз ясау мљмкин тњгел;
в) сњзлђрнеѕ яки беренче хђрефлђре, яки беренче сњзнеѕ бер љлеше, ђ икенче сњз тулысынча алына, яисђ ике сњзнеѕ дђ беренче иќеклђре генђ алына;
г) сњзлђрнеѕ беренче хђрефлђре яки, беренче сњз тулысынча, икенчесенеѕ соѕгы иќеге генђ алына.

120. Парлы исемнђрдђн генђ торган тљркемне књрсђтегез:
а) ил-су, ќилђк-ќимеш, ашау-эчњ, алдым-бирдем;

б) ил-кљн, кат-кат, юк-бар, яну-кљю, яше-карты;
в) кайгы-хђсрђт, хатын-кыз, ир-ат, љс-баш, кул-аяк;
г) иќтимагый-мђдђни, кирђк-ярак, књргђн-белгђн.

121. Мђктђп дђреслегендђ (5 нче сыйныф, авторлары – Р.А.Юсупов, К.З.Зиннђтуллина, Т.М.Гайфуллина) сњз ясалышыныћ ничђ тљре књрсђтелђ?

а) дњрт тљре; в) сигез тљре;
б) алты тљре; г) сњз ясалышы югары уку йортларында гына љйрђнелђ.

122. Њлчђњ (исем фигыль) ~ њлчђњ (исем); карт (исем) ~ карт (сыйфат) сњзлђрендђ сњз ясалышыныћ кайсы тљре књзђтелђ?

а) бу очракта яћа сњзлђр ясалмаган;
б) сњзлђрнећ бер сњз тљркеменнђн икенчесенђ књчњ ысулы;
в) бирелгђн сњзлђр њзара омонимнар булып торалар, аларныћ сњз ясалышына бернинди мљнђсђбђте юк;
г) бирелгђн сњзлђр њзара мђгънђдђш булып торалар.

123. Модальлек белдерњче кушымчаларныћ функциясе нинди?

а) сљйлђњченећ предметларга, књренешлђргђ, эш-хђллђргђ мљнђсђбђтен белдерњ;
б) ќљмлђдђ сњзлђрне њзара бђйлђњ;
в) яћа сњзлђр ясау;
г) ќљмлђ эчендђ сњзнећ башка сњзлђргђ мљнђсђбђтен белдерњ.

124. Тамырдаш сњзлђр кайсы тљркемчђдђ бирелгђн?

а) кисек, кискеч, кисемтђ;
б) яшђр, яшен, яшел;
в) бармак, бармакчы, бармакча, барыр.
г) айбагыш, айбалта, Айнур, Айгљл.

125. Бђйлђгеч кушымчаларга тњбђндђге кушымчалар карый:

а) исемдђ – килеш џђм тартым, фигыльдђ – зат-сан кушымчалары;
б) исемдђ килеш, тартым џђм књплек саны, фигыльдђ зат-сан џђм юклык кушымчалары;
в) исемдђ килеш, тартым, сыйфатта дђрђќђ, фигыльдђ зат-сан, юнђлеш кушымчалары;
г) ясагыч кушымчалардан кала барлык кушымчалар.

126. -лык//-лек кушымчасы ярдђмендђ кайсы сњз тљркеменђ караган сњзлђр ясала?

а) исем;
б) исем, сыйфат;
в) сыйфат;
г) исем, сыйфат, алмашлык.

127. Сњз тљркемнђре —

а) тематик тљркемнђргђ берлђштерелђ торган сњзлђр ул;
б) мђгънђлђре џђм грамматик кушымчалары буенча бер-берсеннђн катгый аерыла торган сњзлђр ул;
в) мђгънђлђре, грамматик билгелђре џђм ќљмлђдђ кулланышлары буенча бер тљркемгђ берлђштерелђ торган сњзлђр ул;

г) сњзлђрнећ лексик-семантик вариантлары ул.

128. “Ђллђ нилђр сизенђ књћелем, ђллђ нилђр уйланам.” (Џ. Такташ) ќљмлђсендђ *ђллђ ни* сњзе

а) билгесезлек алмашлыгы;
б) билгелђњ алмашлыгы;
в) сорау алмашлыгы;
г) стилистик тљсмерле кисђкчђ.

129. Тљшем юнђлешендђге фигыль тњбђндђге мђгънђне белдерђ:

а) њтђњче эшнећ њтђлњенђ сђбђп була;
б) эш кешегђ яки предметка читтђн тљшђ;
в) њтђњче эшне њзе башкара;
г) тљшем килеше белђн белдерелгђн њтђњчене књрсђтђ.

130. “Икенче кљнне алар авылга кайттылар.” ќљмлђсендђге икенче сњзенђ морфологик анализ ясагыз.

а) икенче — сан, тђртип саны, кљнне сњзен ачыклый, тљрлђнмђгђн, ќљмлђдђ тђмамлык булып килђ;
б) икенче — сан, тамыр сан, тђртип саны, саналмышы кљнне сњзе;
в) икенче — микъдар саны, кљнне сњзен ачыклый, тљрлђнмђгђн, ќљмлђдђ аергыч булып килђ;
г) икенче — рђвеш, сыйфат рђвеше, кљнне сњзен ачыклый, тљрлђнмђгђн, ќљмлђдђ аергыч булып килђ;

131. Затланышсыз фигыльлђргђ тњбђндђге фигыль тљркемчђлђре керђ:

а) сыйфат фигыль, хђл фигыль, исем фигыль, инфинитив;
б) исем фигыль, шарт фигыль, телђк фигыль, хђл фигыль;
в) хикђя фигыль, боерык фигыль, шарт фигыль, телђк фигыль;
г) сыйфат фигыль, хђл фигыль џђм инфинитив.

132. «Туган илдђн, туган туфрактан башка яшђњ яшђњ тњгел» ќљмлђсендђ башка сњзе …

а) мљстђкыйль мђгънђле сњз;
б) чыгыш килешен талђп итњче бђйлек;
в) юнђлеш килешендђге исем;
г) теркђгеч функциясендђ килгђн кисђкчђ.

133. Исем фигыльнећ њзенчђлеге …

а) эш яки хђлнећ булу-булмавын хђбђр итђ;
б) эшне, хђрђкђтне башка бер эш билгесе итеп бирђ;
в) эш џђм процессны предметлаштырып књрсђтђ;
г) эш џђм процессны њтђњченећ санына ишарђ итђ.

134. “Беркљнне Наил япа-ялгыз чыгып китте.” (Ф. Хљсни) ќљмлђсендђ япа-ялгыз сњзе …

а) парлы исем;
б) артыклык дђрђќђсендђге сыйфат;
в) парлы сыйфат;
г) артыклык дђрђќђсендђге рђвеш.

135. Ќљмлђне дђвам итегез: “Кешенећ эчке кичерешлђрен, хис-тойгыларын, телђк-ихтыярын белдерђ торган сњзлђр …”

а) аваз ияртемнђре дип атала;
б) модаль сњзлђр дип атала;
в) ымлыклар дип атала;
г) мљнђсђбђтле сњзлђр дип атала.

136. Баш килешне талђп итњче бђйлеклђр кайсы тљркемчђдђ бирелгђн?
а) кадђр, чаклы, таба, тикле, каршы;
б) кадђр, чаклы, белђн, љчен, шикелле, аркылы, аша;
в) башка, бњтђн, бирле, соң;
г) тљсле, соң, бњтђн, элек, тыш, њзгђ, ары.

137. Синтаксис фђнененң тљп берђмлеклђре:
а) аваз џђм фонема;
б) сњз џђм морфема;
в) сњзтезмђ џђм ќљмлђ;
г) мђгънђ џђм форма.

138. «Былтыр кышын» сњзтезмђсе …
а) исем сњзтезмђ;
б) сыйфат сњзтезмђ;
в) фигыль сњзтезмђ;
г) рђвеш сњзтезмђ.

139. «Ќљмлђ» терминына билгелђмђ биregez:
а) текст эчендђ нокта, љтер яисђ љндђњ билгесе белђн аерылган сњзлђр тезмђсе ќљмлђ дип атала;
б) тђмамланган интонация белђн ђйтелеп, уй-фикер хђбђр ителђ торган сњз яки сњзлђр тезмђсе ќљмлђ дип атала;
в) тђмамланган уй-фикернең кђгазьгђ теркђлгђн формасы ќљмлђ дип атала;
г) «ќљмлђ» терминына билгелђмђ бирњ мљмкин тњгел.

140. «Эх егетлђр! Кайчан њзгђрдегез соң сез?!» ќљмлђсе …
а) тойгылы ќљмлђ;
б) сорау ќљмлђ;
в) сораулы боеру ќљмлђ;
г) ким ќљмлђ тљренђ карый.

141. Ќљмлђдђ логик басым кайсы сњзгђ тљшђ?
а) мђгънђсе ягыннан иң ђџђмиятле дип саналган сњзгђ;
б) бары тик хђбђр алдындагы сњзгђ;
в) сњздђге соңгы иќеккђ;
г) логик басым текст эчендђге сњздђ генђ була ала.

142. Ќљмлђ тљрен билгелђгез: “Ќир чокырсыз булмас, урман киексез булмас.” (мђкаль).
а) иярчен аергыч ќљмлђ;
б) теркђгечсез тезмђ кушма ќљмлђ;
в) бер составлы гади ќљмлђ;
г) аналитик иярчен ќљмлђ.

143. Ќљмлђдђ аергыч џђрвакыт …

а) исем белән белдерелгән яисә исем функциясендә килгән кисәкне ачыклап килә;

б) фигыль белән белдерелгән кисәкне ачыклый;
в) ярдәмлек сүз төркемнәрен ачыклап килә;
г) аныклагычны ачыклый.

144. Җөмләнең төрен билгеләгез: “Кем җиңгән дә, кем җиңелгән, шайтаным да аңламый.” (М. Мәһдиев).
а) катнаш кушма җөмлә;
б) иярченле кушма җөмлә;
в) бер-бер артлы ияртүле күп иярченле катлаулы кушма җөмлә;
г) тиңдәш ияртүле күп иярченле катлаулы кушма җөмлә.

145. Җөмләнең иярчен кисәге булган хәлнең ничә төре бар?
а) алты;
б) сигез;
в) биш;
г) җиде.

146. “Туган телебезне сакларга кирәк.” җөмләсе кайсы төр җөмлә?
а) бер составлы фигыль җөмлә;
б) бер составлы исем җөмлә;
в) ким җөмлә;
г) тулы җөмлә.

147. Бер-берсенә каршы кую интонациясе ярдәмендә каршы куела торган теркәгечсез тезмә кушма җөмләләр арасына нинди тыныш билгесе куела?
а) ике нокта,
б) өтер,
в) сызык,
г) нокталы өтер.

148. “Җылы якның иң сылу агачлары болар.” (Ә.Еники). Бу җөмләдә ни өчен тыныш билгесе куелмый?
а) тиңдәш түгел аергычлар исемне төрле яктан ачыклап килгәнгә күрә,
б) күрсәтү алмашлыгы белән белдерелгән ия хәбәрдән соң килгәнлектән,
в) аныклагыч белән аныкланмышның түзелеше бердәү түгел, алар аерымланмаган,
г) урын хәле аерымланмый.

149. Боеру күчле тойгы белән белдерелә торган җөмләләрдән соң нинди тыныш билгесе куела?
а) өндәү билгесе,
б) нокта,
в) сорау билгесе,
г) күпнокталар.

150. Баш җөмләгә көттерү паузасы ярдәмендә бәйләнгән иярчен җөмлә алдыннан һәрвакыт ике нокта куелу очрагына караган җөмләне табыгыз.
а) Ул шулай тыйнаксызланып йөрде дә кинәт югалды: әллә кая китте (Г.Бәширов),

б) Ђмма дђреслђренђ зыян китермђде ул: элеккечђ тырышып укыды (Г.Кутуй),
в) Књрђм: хислђрегезне йљгѓнли дђ алмыйсыз (Г.Ђдџђмова),
г) Бђхетле булу љчен књп кирђкмени соћ кешегђ: ќаныћ телђгђн эш, семьяћны урнаштырырга ќылы куыш џђм кић књћел (Г.Ахунов).

151. “Ниџаять, баш очына ике яшел ракета књтђрелђ.”(И.Гази) дигђн ќљмлђдђ «ниџаять» – нђрсђ ул?
а) аныклагыч,
б) ымлык,
в) кереш сњз,
г) аерымланган кисђк.

152. Сорау џђм љндђњ билгесе бергђ кайчан куела?
а) тынычрак тонда ђйтелгђн ќљмлђлђрдђн соћ,
б) кљчле тойгы белђн боеруны белдерђ торган ќљмлђлђрдђн соћ,
в) сорау кљчле тойгы белђн белдерелђ торган ќљмлђлђрдђн соћ,
г) сорау интонациясен белдерђ торган ќљмлђлђрдђн соћ.

153. “Ђ фермада бер мотор тавышы ишетелми (электр кљче була торып!), бер машина тђгђрмђче ђйлђнми…” (Ђ.Еники). Ђлеге ќљмлђдђ “электр кљче була торып!” – нђрсђ ул?
а) керешмђ,
б) кереш сњз,
в) љстђлмђ,
г) аныклагыч.

154. “Ибраџим Хђлфин – атаклы татар галиме, књренекле мђгърифђтче, культурабыз тарихында гаять зур эз калдырган данлыклы шђхес.” (Ђ.Кђримуллин). Бу ќљмлђдђ ни љчен сызык куелган?
а) аныкланмышы исем белђн бирелгђн аныклагыч алдыннан сызык куела,
б) ия белђн хђбђр арасына сызык кую очрагы,
в) ќљмлђне ике тљрле аћлау ихтималы булганга,
г) ике чикне књрсђтђ торган сњзлђр булганлыктан.

155. “Чиста ак књлмђгемне бир ђле, ђни», – диде.” (Х.Сарьян). Бу ќљмлђдђ ђни сњзе нђрсђ ул?
а) кереш сњз,
б) љстђлмђ,
в) эндђш сњз,
г) ымлык.

156. Туры сљйлђмдђ автор сњзлђре уртада килгђндђ, аларныћ алдына џђм ахырына (аныћ њз билгесеннђн соћ) нинди тыныш билгесе куела?
а) ике нокта,
б) љтер,
в) нокта,
г) сызык.

157. Тел белеме фђненећ бер тармагын аћлаткан стилистика терминыныћ нигезендђ нинди сњз ята?
а) ниндидер стильгђ караганлыкны белдерњче стилистик сњзе;

б) стилистика фђне белђн шљгыльлђнњче кешене аћлаткан стилист сњзе;

в) «очлы таяк» мђгънђсендђге стиль сњзе;

г) «сљйлђм» мђгънђсен аћлаткан стиль сњзе.

158. “Књпме кыен књрдек шуныћ љчен,
Књпме тал чыбыгы ашадык.” (Џ. Такташ) юлларында нинди сурђтлђњ чарасы кулланылган?

а) метафора;

б) чагыштыру;

в) синекдоха,

г) функция буенча књчеш.

159. Ќљмлђне дђвам итегез: Сљйлђмђ стиль …

а) ђдђби тел нормаларын њзлђштергђн кешелђрнећ кљндђлек аралашуларында кулланыла;

б) ђдђби тел нормаларын њзлђштергђн кешелђрнећ рђсми сљйлђшњлђрендђ кулланыла;

в) ђдђби тел нормаларын њзлђштергђн кешелђрнећ чыгыш яки докладларында кулланыла;

г) ђдђби тел нормаларын њзлђштермђгђн кешелђрнећ яшерен сљйлђмнђрендђ кулланыла.

160. Кара-каршы сљйлђмдђ кулланылган чеби сњзе — Ђнђ, аякларыћ чеби белђн тулган. — Чеби белђн? Чеби књкђй эченнђн генђ чыга бит ул.

а) омоним сњзлђр;

б) књп мђгънђле сњзлђр;

в) метафоралар;

г) чагыштырулар.

161. Мђгънђви синонимнар бер-берсеннђн нђрсђ белђн аерыла?

а) стилистик кулланышлары белђн;

б) тљрле сњз тљркемнђренђ караулары белђн;

в) мђгънђ тљсмерлђре белђн;

г) бер-берсеннђн аерылмый.

162. Књп нокталар урынына тиешле синонимны куегыз: “Аксыл зђћгђр књктђн, мул булып, яз кояшыныћ саргылт нуры … ” (Г. Бђширов).

а) Аксыл зђћгђр књктђн, мул булып, яз кояшыныћ саргылт нуры ага.

б) Аксыл зђћгђр књктђн, мул булып, яз кояшыныћ саргылт нуры тама.

в) Аксыл зђћгђр књктђн, мул булып, яз кояшыныћ саргылт нуры коела.

г) Аксыл зђћгђр књктђн, мул булып, яз кояшыныћ саргылт нуры чђчелђ.

163. “Кем укуда тырышлык књрсђтђ, шуны хљрмђт итђлђр. — Укуда тырышлык књрсђткђн кешене хљрмђт итђлђр” ќљмлђлђре бер-берсенђ нинди мљнђсђбђттђ тора?

а) омоним ќљмлђлђр;

б) икесе дђ аналитик тљзелешле ќљмлђлђр;

в) синтаксик синонимнар;

г) бернинди мљнђсђбђттђ дђ тормыйлар.

164. Неологизмнар —

а) џђрвакыт башка теллђрдђн кергђн алынма сњзлђр генђ;

б) телнеЋ њз сњзлђре нигезендђ генђ ясалган яЋа сњзлђр;

в) телнеЋ њз сњзлђре, алынмалар, уйлап табу, мђгънђ њзгђртњ нигезендђ барлыкка килгђн яЋа сњзлђр;

г) башка халыклардан предметы белђн телгђ килеп кергђн яЋа сњзлђр.

165. Татар теле ничђ диалектка бњлеп љйрђнелђ?

а) љч диалектка: кљньяк, тљньяк, урта диалект.

б) љч диалектка: кљнбатыш, кљнчыгыш, урта диалект.

в) љч диалектка: Казан татарлары, Себер татарлары, Кырым татарлары диалекты.

г) љч диалектка: Казан татарлары, Кырым џђм Себер татарлары, керђшен татарлары диалектлары.

166. Г.Бәшировның “Намус” романының иҗат методы (агымы):

а) социалистик реализм;

б) романтизм;

в) тәнкыйди реализм;

г) натурализм.

Татарский язык

1. Мәктәптә әдәбият укытуның максаты –

а) татар әдәбияты тарихы һәм теориясенә караган бөтенлекле күзаллау булдыру;

б) әдәби әсәр анализларга өйрәтү;

в) әхлакый һәм эстетик тәрбия бирү;

г) укучыларга әдәби белем һәм мәгълүмат бирү, күнекмәләр формалаштыру.

2. Уку–укыту методы –

а) дәрестә укытучы һәм укучыларның бергәләп максатка ирешү юлы;

б) дәрестә кулланыла торган алымнар;

в) укытучы һәм укучыларның бергәләп эшләве;

г) дәрестә башкарыла торган эш төрләре.

3. Дәрестә укучылардан изложение яздыру –

а) эвристик методка;

б) аңлату–күрсәтү методына;

в) тикшеренү методына;

г) репродуктив методка мөрәҗәгать итүне сорый.

4. Уку–укыту эшенә дәрес төп форма итеп кайчан кайтарылган?

а) 1905–06;

б) 1918;

в) 1922;

г) 1932.

5. Е.Н.Ильин ул –

а) дәрескә таләпләр җыелмасы эшләгән методист;
б) укытучы–новатор;
в) педагогика дәреслеге авторы;
г) язучы.

6. Дәрес структурасы дигәндә –
а) дәрес өлешләренең урнашу тәртибе;
б) дәрес максатлары;
в) дәрес эзлеклелеге;
г) план–конспект күздә тотыла.

7. «Россия Федерациясендәге гомум белем бирү концепциясе» түбәндәге технологиягә нигезләнә:
а) хезмәттәшлек педагогикасы;
б) үстерелешле укыту технологиясе;
в) проблемалы укыту;
г) Рәхимов технологиясе.

8. Монографик дәрес –
чор әдәбиятына күзәтү ясау;
а) язучы иҗатын җентекләп өйрәнү;
б) бер әсәргә тирәнтен анализ ясау;
в) укучыларның чыгышларын һәм докладларын тыңлау дәресе ул.

9. Сюжет ул –
а) әсәрнең эчтәлеге;
б) әсәрдә сурәтләнгән хәл–вакыйгалар яки геройларның үсеш–үзгәреш тарихы;
в) каршылыкларның чишелүе;
г) вакыйгалар катламы.

10. X сыйныфта сочинениенең күләме –
а) 3–4;
б) 4–5;
в) 5–6;
г) 6–7 бит булырга тиеш.

11. А.Әхмәдуллин җитәкчелегендә төзелгән Ү–ҮШ сыйныфлар программасы нинди принципка нигезләнә?
а) хронологик;
б) эстетик;
в) әхлакый;
г) тарихи–эстетик.

12. Татар әдәбиятын укыту методикасы кайчан формалаша?
а) Х1Х йөзнең беренче яртысында;
б) Х1Х йөзнең икенче яртысында;
в) ХХ йөз башында;
г) 1950–60 елларда.

13. Татар әдәбиятын укыту методикасыннан беренче хезмәтне кем язган?
а) К.Насыйри;
б) С.Кукляшев;

в) Г.Ибраһимов;
г) Г.Лотфи.

14. Татарларда татар әдәбияты дәресләре кайчан укытыла башлый?
а) Болгар чорында;
б) Х1Х йөздә;
в) ХХ йөз башында;
г) 1917 елдан соң.

15. Татар әдәбиятыннан беренче хрестоматия ничек атала?
а) «Яңа кыйраәт»;
б) «Әдәбият дәресләре»;
в) «Энҗе бөртекләре»;
г) «Мәктәптә милли әдәбият дәресләре».

16. 1940–50 елларда татар әдәбиятын укыту методикасы өлкәсендә әйдәп баручы методистлар кемнәр?
а) Г.М.Әдһәмова һәм А.Г.Әминев;
б) Х.Бәдигый;
в) Г.Халит һәм И.Нуруллин;
г) Г.Лотфи һәм Ш.Сайкин.

17. 1970–80 елларда татар әдәбиятын укыту методикасы өлкәсендә әйдәп баручы методистлар кемнәр?
а) Г.М.Әдһәмова һәм А.Г.Әминев;
б) Ә.З.Нигъмәтуллин;
в) Г.Халит һәм И.Нуруллин;
г) Ф.Мусин һәм А.Әхмәдуллин.

18. Кайсы жанр лирик төргә карый:
а) шигырь;
б) хикәя;
в) нәсер;
г) мәсәл.

19. Кайсы жанр лиро–эпик төргә карый:
а) повесть;
б) баллада;
в) газәл;
г) робагый.

20. Кайсы иҗат юнәлеше(методы) белән язылган әсәрләрдә гадәттән тыш сурәтләнгән характерлар гадәттән тыш хәлләргә куела:
а) реализм;
б) романтизм;
в) классицизм;
г) символизм.

21. Кайсы төшенчә жанр төре атамасы булып йөри:
а) роман;
б) фарс;
в) комедия;
г) мәсәл.

22. Кайсы әсәр тартмалы композициягә мисал булыр?
   а) М.Болгари «Нәһҗел–фәрадис»;
   б) К.Насыйри «Әбүгалисина»;
   в) Кол Гали «Кыйссаи Йосыф»;
   г) «Тутыйнамә».

23. Тәнкыйди реализм агымы (методы) үрнәген билгеләгез:
   а) Г.Камал «Безнең шәһәрнең серләре»;
   б) К.Насыйри «Әбүгалисина кыйссасы»;
   в) З.Һади «Җиһангир мәхдүмнең авыл мәктәбендә укуы»;
   г) М.Акъегет «Хисаметдин менла».

24. М.Кашгарыйның «Диване лөгате–төрк» хезмәте кайсы төркемгә карый:
   а) рун язулы истәлекләр;
   б) уйгур язулы истәлекләр;
   в) гарәп язулы истәлекләр;
   г) төрки телле истәлекләр.

25. Рун язулы истәлекләр ничәнче гасырга карыйлар:
   а) ҮП–ҮШ;
   б) 1Х;
   в) Ү;
   г) Х1.

26. Алтын Урда чорының шигъри ядкәре:
   а) Котб «Хөсрәү вә Ширин»;
   б) Мәүла Колый«Берекгәннәр сыйфаты»;
   в) «Ырк битиг»;
   г) Мөхәммәдьяр «Нуры содур».

27. Кол Галинең туган елы:
   а) 1183;
   б) 1186;
   в) 1271;
   г) 1233.

28. Гарәп, фарсы, төрки шигырь төзелеше:
   а) гаруз;
   б) бармак;
   в) газәл;
   г) канун.

29. Г.Кандалыйның “Тотынышып кулың кулга...” шигырендә төп тема:
   а) хәзрәт белән абыстайның гаилә тормышы;
   б) яшәештәге гаделсезлекне фаш итү;
   в) мулланың үз мәнфәгатен генә кайгыртып яшәве;
   г) мәхәббәткә мәдхия уку.

30. Беренче реалистик проза әсәре авторы:
   а) З.Бигиев;
   б) Ф.Кәрими;
   в) К.Насыйри;

г) М.Акъегет.

31. Г.Исхакыйның «Мөгаллим» драмасында халыкчылык идеяләрен гәүдәләндергән герой:

а) Галия;
б) Салих;
в) Садыйк;
г) Габдулла.

32. Ф.Әмирханның кайсы әсәрендә «Бозыкларны төзәтү» җәмгыяте турында сүз алып барыла:

а) «Хәят»;
б) «Фәтхулла хәзрәт»;
в) «Шәфигулла агай»;
г) «Татар кызы».

33. Ф.Әмирханның социалистик җәмгыятькә шарж итеп язылган әсәре кайсы:

а) «Габделбасыйр гыйшкы»;
б) «Картайдым»;
в) «Урталыкта»;
г) «Шәфигулла агай».

34. М.Фәйзинең «Кызганыч» драмасында төп геройлар:

а) Хәлил һәм Галиябану;
б) Заһид һәм Гәүһәр;
в) Шакир һәм Мәгъруфә;
г) Гыйсмәт һәм Гөлшат.

36. Әлеге исемлектә артык булган дүртенче герой:

а) Надир;
б)-Галиябану;
в) Сәрвәр;
г) Исмәгыйль.

37. Һ.Такташның “Мәхәббәт тәүбәсе” поэмасында төп тема:

а) мәхәббәтнең үлемсезлеге;
б) мәхәббәт һәм җаваплылык;
в) яшьлек хатирәсе;
г) мәхәббәт һәм хезмәт берлеге.

38. Автобиографик характердагы әсәр:

а) “Болганчык еллар” (М.Галәү);
б) “Идел” (Г.Рәхим);
в) “Шагыйрьнең алтын приискасында” (М.Гафури);
г) “Тирән тамырлар” (Г.Ибраһимов).

39. М.Җәлилнең “Моабит дәфтәрләре” циклына беренче булып урнаштырылган, тоткынлык чоры иҗатының идея-эстетик үзенчәлеген билгеләүче шигырь:

а) “Кичер, илем!”;
б) “Кошчык”;
в) Җырларым”;

г) Вәхшәт".

41. Ф.Кәримнең "Сибәли дә сибәли" шигыренең төп темасы:
а) табигать күренеше;
б) сугыш фаҗигасе;
в) разведчик батырлыгы;
г) фашизмга нәфрәт.

42. Г.Тукай исемендәге Дәүләт бүләгенә лаек булган беренче әсәр:
а) "Саз чәчәге"(Ә.Еники);
б) "Йолдызым" (Р.Төхфәтуллин);
в) "Өч аршын җир" (А.Гыйләҗев);
г) "Тукай" (Ә.Фәйзи).

43. Түбәндәге строфада кабатлау нәрсәгә хезмәт итә:
"Агыла да болыт агыла
Туган-үскән җирләр ягына;
Тәрәзәгә чиртер дә яңгыр,
Нәрсә әйтер туганнарыма?!
Агыла да болыт агыла..."
а) шигырьдәге ритм төзеклегенә, интонацион яңгырашның матурлыгына ирешүгә;
б) тоткынлыктагы лирик герой күңелендәге сагыну, сагыш хисенең тирәнлеген һәм ирекккә омтылу теләгенең зурлыгын ачуга;
в) болыт агылуны укучы күңелендә уелып калырлык итеп тасвирлауга һәм табигатьнең бер күренешенә сокланугa;
г) шигырь строфаларын үзара ялгауга, бәйләп торуга.

44. Г.Бәшировның "Намус" романында әйдәп баручы төп идея:
а) илгә, халыкка бирелгәнлекнең намуслы хезмәт, рухи сафлык, ныклык аша сыналуы;
б) халыклар дуслыгы, үзара ярдәмләшеп яшәү;
в) яшь кешенең шәхес буларак формалашуы;
г) илгә куркыныч янаганда Ватан язмышының шәхси теләкләрдән өстен торуы.

46. Ә.Еникинең иҗатына һәм шәхесенә "Затлылык" дип бәя бирүче:
а) Р.Мостафин;
б) Р.Сверигин;
в) М.Вәлиев;
г) Ф.Миңнуллин.

47. Ә.Еникинең "Әйтелмәгән васыять" хикәясендә әйдәп баручы тема:
а) буыннар арасында рухи бәйләнеш өзелү;
б) кешенең туган ягын, туган җирен яратуы;
в) халыкның традицияләренә, гореф-гадәтләренә хөрмәт белән карау;
г) яшәү һәм үлем төшенчәсен кеше бәхете белән бәйләп карау.

48. Т.Миңнуллин трилогиясе:
а) "Кол Гали", "Моңлы бер җыр", "Без китәбез, сез каласыз";
б) -"Нигез ташлары","Монда тудык, монда үстек","Кырларым-тугайларым";
в) Миләүшәнең туган көне", "Дуслар җыелган җирдә", "Хушыгыз";

г) “Әниләр һәм бәбиләр”, “Сөяркә”, “Йөрәк маем”.

49. М.Мәһдиевнең “Бәхилләшү” повестенда төп герой:
а) Исламгали;
б) Фәләхетдин;
в) Әхәт Яһүдин;
г) автор-хикәяләүче.

50. Түбәндәге өзек алынган әсәр:

“Кабартмалар, коймаклар пешкән, көзге вак яңгырда ризык исе таратып утырган туган җирем, кан яңартып яткан элеккеге авылым, хуш!

Ул эскертләрне, ул ризыкларны, кырау төшкән бәрәңге сабагы, баллы салам исләрен сагынып яшәвемне гаеп итмәгез инде...”

а) “Торналар төшкән җирдә”;
б) “Кеше китә - җыры кала”;
в) “Бәхилләшү”;
г) “Ачы тәҗрибә”.

51. Тоталитар режимның кешелексез якларын әдәби сурәтләр аша ачкан әсәр:
а) “Ак кыялар турында хыял” (Р.Мөхәммәдиев);
б) “Ялгызак” (Р.Сибат);
в) “Батырша” (Җ.Рәхимов);
г) “Афәт” (Г.Тавлин).

52. Р.Фәйзуллинның түбәндәге шигъри юлларында нинди әдәби сурәт (жанр атамасы да булып киткән) кулланылган:

“Кыны тулы кан.
Тышында чәчәк сурәте.” (“Тарих”)

а) антитеза;
б) **тәмсил**;
в) метафора;
г) символ.

54. М.Хәсәновның “Язгы аҗаган” романында әйдәп баручы конфликт:
а) аталар һәм балалар арасында;
б) “мәхәббәт өчпочмагы” на нигезләнгән;
в) кеше һәм гаделсез җәмгыять арасында;
г) геройларның эчке каршылыгы.

55. Г.Афзалның “Мыек борам” шигырендә кулланылган юмор-сатира алымы:
а) гадәттән тыш арттыру;
б) ачы итеп көлү;
в) үз итеп көлү;
г) мактаган булып көлү.

56. Зөлфәтнең түбәндәге шигъри юлларында кулланылган әдәби алым:

“Йөрәгемне былбыл чакты минем,
Кара елан миңа сайрады”.

метафора һәм аллегория;

а) эпитет һәм көчәйтү;
б) чагыштыру һәм кабатлау;
в) символ һәм сынландыру.

57. Т.Миңнуллинның “Әлдермештән Әлмәндәр” пьесасында төп конфликт характеры:
а) иҗтимагый;
б) әхлакый;
в) фәлсәфи;
г) идеологик.

58. Укыту алымы нђрсђ ул?
а) укытуга юнђлеш бирњ,
б) укыту ысулыныћ кечкенђ дидактик максатларны тормышка ашыруда кулланыла торган ић кирђкле љлешлђре,
в) максатка ирешњ юлы,
г) укытучы белђн укучыныћ белемнђрне њзлђштерњ барышында бергђ эшлђњ юллары.

59. Татар телен укыту методикасыныћ тикшерњ объекты нђрсђ?
а) татар телен укыту методикасыныћ барышы,
б) татар телен укытуныћ ысуллары џђм алымнары,
в) татар телен укыту методикасы,
г) татар телен укыту методикасыныћ оештыру формалары.

60. Татар телен укыту методикасыныћ методологик нигезен нђрсђ тђшкил итђ?
а) фђлсђфђ, логика фђннђре; телчелђр, педагоглар, дидактлар џђм методистларныћ хезмђтлђре,
б) «ТР халыклары теллђре турында»гы Закон (1992),
в) профильле укыту, аныћ дидактик нигезлђре,
г) татар телен укыту методикасыныћ максаты џђм бурычлары.

61. Татарча уку-язуга љйрђтњ методикасыныћ нигезе кайчан салына?
а) 1730-40 нчы елларда,
б) 1778 нче елда,
в) 1916 нчы елда,
г) 1918 нче елда.

62. Сђгыйть Хђлфинныћ 1778 нче елда чыккан хезмђте ничек дип атала?
а) «Русча-татарча сњзлек»,
б) «Ђлифбаи татар» («Азбука татарского языка с обстоятельным описанием букв и складов»),
в) «Уроки татарского языка»,
г) «Самоучитель для русских по-татарски и для татар по-русски».

63. Татар телен рус теле белђн бер дђрђќђдђ рђсми дђњлђт теле дип игълан ителгђн беренче Декрет кайчан кабул ителђ?
а) 1921 нче елныћ 25 нче июнендђ,
б) 1922 нче елныћ 25 нче маенда,
в) 1925 нче елныћ 25 нче июлендђ,
г) 1923 нче елныћ 25 нче апрелендђ.

66. 1918 нче елда чыгарылган «Ана теле методикасы» ның авторы кем?

а) Г.Ибраһимов,
б) М.Фазлуллин,
в) М.Корбангалиев,
г) Г.Сәгъди.

68. Дидактик принциплар арасыннан бер хосусый методик принципны табыгыз.

а) фәннилек,
б) дифференциаль якын килеп укыту принцибы,
в) предметара бәйләнеш,
г) стилистик аерымлау принцибы.

69. Тематик план нәрсә ул?

а) телне өйрәтүгә һәм бәйләнешле сөйләм үстерүгә бирелгән һәр сәгатьне уку елына бүлү,
б) телгә өйрәтүгә һәм бәйләнешле сөйләм үстерүгә бирелгән сәгатьләр санын чиреклəргә бүлү,
в) татар телен укыту программасы,
г) дәрес эшкәртмәсе.

70. Татар телен укыту методикасының фәнни-тикшеренү ысулын күрсәтергә.

а) күнегүләр өстендә эшләү,
б) дәреслек өстендә эшләү,
в) лекция ысулы,
г) анкета тутырту.

71. Тыныш билгеләренә өйрәтүнең танып-белү максатлары арасыннан гамәли максатны табыгыз.

а) пунктуациянең һәм тыныш билгеләренең ни өчен кирәклеген аңлату,
б) һәр тыныш билгесенең вазифасы белән таныштыру,
в) төп пунктуацион берәмлек һәм аның төрләре белән таныштыру,
г) тыныш билгесенең ялгыш куелган очрагын табарга һәм төзәтергә өйрәтү.

72. Искәртмәле диктант нәрсә ул?

а) җөмләләп яздыру һәм авыр язылышлы сүзләрне аңлату, тикшерү,
б) авыр язылышлы сүзләрне аңлату, аннары җөмләләп яздыру,
в) билгеле бер кагыйдәгә караган сүзләрне сайлап алып яздыру,
г) күңелдән яздыру.

73. Стиль хатасы нәрсә ул?

а) чорны, датаны яисә геройның исемен бутау,
б) бер үк сүзне еш кабатлау,
в) сүз ясалышында хата җибәрү,
г) тыныш билгесендә хата җибәрү.

74. 1916 нчы елда «Татар телен ничек укытырга?» («Телебез методикасы хакында бер тђќрибђ») дигђн беренче лингводидактик хезмђт чыга. Авторы кем?

а) Г.Ибрацимов,
б) М.Корбангалиев,
в) Х.Бђдигый,
г) Р.Газизов.

75. Укыту ысулы нђрсђ ул?

а) укыту ысулыныѕ кечкенђ дидактик максатларны тормышка ашыруда кулланыла торган иѕ кирђкле њлешлђре,
б) укытучы белђн укучыныѕ белемнђрне њзлђштерњ њлкђсендђ (яѕа материалны аѕлату, ныгыту, кабатлау цђм йомгаклауда) бергђлђп эшлђњ юллары,
в) укытуныѕ нигез ташлары,
г) укыту чарасы ул.

76. «Пычакны икегђ ярдым. Чњмечне дђ» (Ф.Шђфигуллин. Бу ќњмлђдђ «Чњмечне дђ» нђрсђ дип тикшерелђ?

а) аныклагыч,
б) аныклагыч ќњмлђ,
в) керешмђ (кереш ќњмлђ),
г) њстђлмђ.

77. Бер сњз тњркеменеѕ икенче сњз тњркеменђ књчње – сњз ясалышыныѕ кайсы тњренђ кертелђ?

а) лексик юл,
б) синтаксик юл,
в) морфологик юл,
г) морфологик-синтаксик юл.

78. 5 нче сыйныф дђреслегендђ (Авторлары — Р.А.Юсупов, К.З.Зиннђтуллина, Т.М.Гайфуллина) хђл фигыль кушымчалары сњз тњзелеше ягыннан кайсы тњргђ кертелгђн?

а) бђйлђгеч,
б) фигыль ясагыч кушымча,
в) модальлек,
г) сњз ясагыч кушымча

79. Дђрескђ нинди максат куелуыннан чыгып, татар теле дђреслђренеѕ тњрен билгелђгез.

а) дђрес – экскурсия,
б) дђрес – ђѕгђмђ,
в) белем цђм књнекмђлђрне ныгыту дђреслђре,
г) бђйлђнешле сњйлђм њстерњ дђреслђре.

80. Дђреслек њстендђ эшлђњ нђрсђ ул?

а) укыту алымы,
б) методик алым,

в) укыту ысулы,
г) укыту чарасы.

81. Телгә өйрәтү барышында иң кулай ысул дип, әңгәмә ысулын атаучы күренекле методист кем ул? («Татар теле методикасы» (1954.
а) М.Корбангалиев,
б) Г.Ибраһимов,
в) Б.М.Мифтахов,
г) М.Фазлуллин

82. Тел гыйлеменең бер бүлеге буларак лексикология мәктәп программасына һәм дәреслекләренә кайчан кертелә?
а) 1980,
б) 1970,
в) 1930,
г) 1950.

83. Методика тарихында диктант яздыруга каршы чыккан методистны атагыз.
а) М.Галләмова,
б) М.Фазлуллин,
в) М.Корбангалиев,
г) Г.Ибраһимов.

84. Тыныш билгеләре нәрсәгә нигезләнеп куела?
а) интонациягә карап,
б) интонациягә, телнең синтаксик төзелешенә һәм мәгънәви кисәкләргә карап,
в) сәнгатьле укуга карап,
г) синтаксиска карап.

85. Тел материалын сөйләм оештырудагы роленнән чыгып өйрәтү нинди принципка керә?
а) дидактик принцип,
б) лингвистик принцип,
в) хосусый методик принцип,
г) гомумметодик принцип.

86. Татар телен укыту методикасының төп бурычлары арасыннан бер максатны сайлап алыгыз.
а) укучыларның сүз запасын баету,
б) укучыларда ныклы орфографик һәм пунктуацион күнекмәләр булдыру,
в) татар телендә иркен сөйләшергә, дөрес язарга һәм укырга өйрәтү, логик эзлекле итеп уйлый белүче укучылар тәрбияләү,
г) белем бирү системасын үзгәртеп кору (модернизация) юлларын өйрәтү.

87. 9 ялгыш (3 орфографик, 3 пунктуацион џђм 3 грамматик хата) ќибђрелгђн сочинение «Татар урта мђктђплђре љчен татар теленнђн программа» да ничек бђялђнђ?

а) «2» ле куела,
б) «4» ле куела,
в) «3» ле куела,
г) «1» ле куела.

88. Сайланма изложение нђрсђ ул?

а) иң ђџђмиятле сюжет сызыгын гына алып язу,
б) хикђяне дђвам итњ, хыялый мљмкинлеклђрдђн файдаланып язу,
в) алынган текст ике яки икедђн артык эпизодтан торып, шуның берсен генђ алып язу,
г) авторның стиленђ охшатып язу.

89. Комбинатор њзгђрешлђр дип нђрсђ атала?

а) авазларның сњздђге урынына бђйле њзгђреш,
б) авазларның бер-берсенђ тђэсире нђтиќђсендђ барлыкка килњче њзгђреш,
в) сњзлђрне џђм морфемаларны тљзњче, аларны бер-берсеннђн аеру љчен хезмђт итњче иң кечкенђ аваз берђмлеге.
г) џава дулкыннарының тирбђнеше.

90. Ирен-ирен, ярымйомык, сонор тартык аваз.

а) б.
б) п,
в) w,
г) м.

91. Сузык авазларның њзара ярашуы нђрсђ ул?

а) ассимиляция,
б) аккомодация,
в) сингармонизм,
г) диссимиляция.

92. ташта — [т е ш т а], бу — ассимиляциянең кайсы тљре?

а) борын ирен ассимиляциясе,
б) ирен ассимиляциясе,
в) яңгыраулыкта – саңгыраулыкта ярашу,
г) тел арты џђм кече тел ассимиляциясе.

93. Нђрсђ ул басым?

а) бер тын белђн ђйтелгђн кисђк,
б) тавышның тљрлечђ хђрђкђт итње,
в) сљйлђмнең иң кечкенђ берђмлеге,
г) ике яки књп иќекле сњзлђрдђ бер иќекнең башка иќеклђргђ караганда ачыграк тавыш белђн ђйтелње.

94. Хљкњмђтнең махсус карары белђн латин алфавиты татар теленең рђсми алфавиты итеп кайчан кабул ителђ?

а) 1929 нче елда,
б) 1927 нче елда,

в) 1920 нче елда,
г) 1928 нче елда.

95. ђнкђй — [ђ һ к ђ й], бу сњз нинди принципка нигезлђнеп язылган?
а) фонетик принцип,
б) морфологик принцип,
в) тарихи-традицион принцип,
г) график принцип.

96. борыны — [б о р н о], бу — нинди књренеш?
а) ассимиляция,
б) диссимиляция,
в) редукция књренеше,
г) элизия књренеше.

97. Акустик яктан сузык авазлар ясалышында нђрсђ катнаша?
а) шау,
б) тавыш (тон),
в) тавыш џђм шау,
г) шау џђм тавыш.

98. Позицион њзгђрешлђргђ нђрсђ керђ?
а) редукция књренеше,
б) аккомодация,
в) диссимиляция,
г) ассимиляция.

99. Сњзнеќ тљп вазифасы ...
а) бђйлђњ;
б) аеру;
в) тасвирлау;
г) атау.

100. «Љстђллђрдђ ике алма,
Берсен ал, берсен алма (Ќыр)» љзегендђге алма сњзлђре
а) омоформалар;
б) омографлар;
в) омофоннар;
г) саф лексик омонимнар.

101. Ойконимия фђненеќ љйрђнњ обьекты нђрсђ?
а) сулык атамалары;
б) кеше исемнђре;
в) авыл, шђџђр, торак пункт исемнђре;
г) географик атамалар.

102. «Утырган килеш йокыга китте» ќљмлђсендђ килеш сњзе тњбђндђ књрсђтелгђн кайсы синонимнар оясында доминанта сњз булып тора?
а) килђ, бара, кайта, юнђлђ;
б) кље, кљенчђ, кљйгђ, хђлендђ, кљенђ, ќиреннђн;
в) бђйлек, ярдђмлек, предлог, послелог ;
г) утырыш, ќыелыш, киќђшмђ.

103. Телнећ њз байлыгы нигезендђ синонимнар ясалу юлларын књрсђтегез:

а) семантик; фонетик, морфологик;

б) сњзлђрне кушу; тамырны таркату; кушымчалау;

в) морфологик-синтаксик, стилистик, лексик-фонетик;

г) ясалма, алынма, калькалаштыру.

104. «И туган тел, и матур тел — ђткђм-ђнкђмнећ теле (Г. Тукай)» юлларында тел сњзе

а) туры мђгънђдђ килђ;

б) сигнал мђгънђдђ килђ;

в) књчерелмђ мђгънђдђ килђ;

г) ясалма мђгънђдђ килђ.

105. Контекстуаль антонимнар …

а) билгеле бер ситуациядђ, контекстта гына антоним булып килђ;

б) текст эчендђге аерым бер сњзнећ антонимы булып тора;

в) тексттан тыш, аерым торганда гына антоним була ала;

г) текст белђн бернинди дђ бђйлђнештђ тормый.

106. Алтын, аркан, башмак, карга, чабан, капкан сњзлђре …

а) славян теллђренђ фин-угор теллђреннђн кергђн алынмалар;

б) татар теленђ рус теленнђн кергђн алынмалар;

в) рус теленђ тљрки теллђрдђн кергђн алынмалар;

г) рус џђм татар теллђренђ џинд-европа теллђреннђн кергђн алынмалар булып санала.

107. Џљнђрчелек лексикасы татар теленећ кайсы сферасына карый?

а) ђдђби тел лексикасына;

б) гади сљйлђм лексикасына;

в) гомумкулланыш лексикасына;

г) диалекталь лексикага.

108. Хђзерге татар теле системасында нђќђгай сњзе …

а) алынма сњз;

б) диалектизм;

в) тарихи сњз;

г) архаизм булып тора.

109. Синтаксик ысул белђн нинди сњзлђр ясалалар?

а) тамыр џђм ясалма;

б) кушма џђм парлы;

в) кушма, парлы џђм тезмђ;

г) бары тик парлы.

110. Сњз ясагыч кушымча ярдђмендђ генђ ясалган сњзлђр тљркемчђсен књрсђтегез:

а) тугандаш, шђџђрчек, алтынчы, дуслык, илем;

б) аша, кљчсез, шатлык, уйчан, русча;

в) сыерчык, ташчы, салмак, сусыл, укучы;

г) ачкыч, килде, алсу, туганны, балалар.

111. Татар телендђ тамырга кушымчаларныћ ялгану тђртибен књрсђтегез:

а) тамыр+сњз ясагыч кушымча+модальлек кушымчасы+бђйлђгеч кушымча.

б) тамыр+модальлек кушымчасы+сњз ясагыч кушымча+бђйлђгеч;
в) тамыр+сњз ясагыч +бђйлђгеч+ модальлек;
г) тамыр+килеш кушымчасы+бђйлђгеч кушымча.

112. Чђчђк~чачак, гамђл~ђмђл, ярашу~ярђшњ, бљртек~бљрчек сњзлђре сњз ясалышыныћ нинди ысулы нигезендђ ясалганнар?
а) морфологик;
б) фонетик;
в) синтаксик;
г) морфологик-синтаксик.

113. Сњзнећ нигезе дип нђрсђне атыйлар?
а) сњзнећ бђйлђгеч кушымчаларын алып ташлагач калган љлешен атыйлар;

б) бђйлђгеч ћђм модаль кушымчаларны алып ташлагач калган љлешен атыйлар;
в) ћђр очракта да сњзнећ тамыры нигезенђ туры килђ;
г) сњзнећ нигезен билгелђњ мђгънђ бљтенлеге љчен ђћђмиятле тњгел.

114. Авылдашларыбыз сњзендђ тамырга тњбђндђге кушымчалар ялганган:
а) тамыр + модальлек кушымчасы+ сњз ясагыч кушымча + бђйлђгеч;
б) тамыр + сњз ясагыч + модальлек кушымчасы;
в) тамыр + сњз ясагыч кушымча + бђйлђгеч кушымча + тартым кушымчасы;
г) тамыр+сњз ясагыч кушымча+модальлек кушымчасы+бђйлђгеч кушымча.

115. «Кушымча» терминына билгелђмђ бирегез.
а) сњзнећ тамырына бер-бер артлы ялганып, аћа нинди дђ булса мђгънђ љсти торган кисђклђр кушымча дип атала;
б) тамырга бер-бер артлы ялганып килеп, сњзнећ лексик мђгънђсен њзгђртђ торган барлык кисђклђр кушымча дип атала;
в) тамырга сњзнећ мђгънђсен њзгђртђ торган кисђктђн соћ бер-бер артлы ияреп килгђн кисђклђр кушымча дип атала;
г) сњзнећ нигезенђ бер-бер артлы ялганып килгђн мђгънђле кисђклђр кушымча дип атала.

116. Язын, кышын, кљзен сњзлђрендђге -ын//-ен кушымчалары хђзерге татар телендђ нинди кушымча итеп карала?
а) актив сњз ясагыч;
б) њле кушымча;
в) пассив сњз ясагыч;
г) модальлек кушымчасы.

117. Сњзнећ лексик мђгънђсе нђрсђдђ чагыла?
а) сњзнећ нигезендђ;
б) ћђрвакыт сњзнећ тамырында гына;
в) тамырда ћђм бђйлђгеч кушымчаларда;
г) бары контекстта гына.

118. Энђ карагы, бал корты, кош теле, нарат гљмбђсе исемнђре нинди юл белђн ясалган?

а) ике сњзне тезњ юлы белђн — тезмђ исемнђр;
б) ике исем янђшђ килгђн, лђкин уртак мђгънђ белдерми;
в) болар — гади сњзтезмђлђр;
г) мљстђкыйль мђгънђлђрен югалтып, кушылып ясалган исемнђр.

119. Баш килештђге исем ќљмлђдђ нђрсђлђр була ала?

а) ия, хђбђр, тђмамлык, аергыч, эндђш сњз;
б) бары ия генђ;
в) ия џђм хђбђр;
г) хђбђрдђн кала тљрле кисђге.

120. «Урамга чыктык та автобус тукталышына юнђлдек» ќљмлђсендђ та кайсы сњз тљркеменђ карый?

а) теркђгеч;
б) кисђкчђ;
в) урын-вакыт килеше кушымчасы;
г) бђйлек.

121. Мђктђп дђреслеклђрендђ -ныкы//-неке кушымчасы нинди кушымча буларак билгелђнђ?

а) иялек килеше кушымчасына мђгънђдђш кушымча;
б) тартым кушымчасы;
в) тљшем килеше белђн мђгънђдђш кушымча;
г) зат кушымчасы.

122. «Иртђ торгач та њрдђк тамагын туйдырган» ќљмлђсендђге торгач сњзенђ морфологик-синтаксик анализныћ дљрес вариантын књрсђтегез:

а) фигыль, затланышлы, III зат хђл фигыль, барлыкта, тљп юнђлештђ, ќљмлђдђ хђл булып килђ;
б) баш килешне талђп итњче бђйлек сњз;
в) фигыль, затланышсыз, II тљр кушымчалы хђл фигыль, барлыкта, зат-сан белђн тљрлђнми, тљп юнђлеш, ќљмлђдђ тђмамлык булып килгђн;
г) затланышсыз фигыль, хђл фигыль,тамыр нигез, тљп юнђлештђ, барлык формасында, ќљмлђдђ хђл.

123. Ясалма фигыльнећ башлангыч формасы ничек билгелђнђ?

а) фигыль составыннан модальлек кушымчаларын алырга кирђк;
б) фигыль составыннан мљнђсђбђт кушымчаларын алырга кирђк;
в) фигыль составыннан бђйлђгеч кушымчаларны алырга кирђк;
г) фигыльнећ башлангыч формасы фигыль тамырыннан гыйбђрђт.

124. «Ђйткђн сњз — аткан ук» ќљмлђсендђ ђйткђн, аткан фигыльлђре кайсы тљркемчђгђ карый?

а) билгесез њткђн заман хикђя фигыль;
б) хђзерге заман сыйфат фигыль;
в) билгеле њткђн заман сыйфат фигыль;
г) исемлђшкђн сыйфат фигыль.

125. Ќљмлђне дђвам итегез: Хђл фигыль —

а) њзендђ берьюлы фигыль џђм рђвеш билгелђрен берлђштергђн затланышлы фигыль тљркемчђсе;
б) њзендђ берьюлы фигыль џђм сыйфат билгелђрен берлђштергђн џђм кайчан? ничек? нинди? сорауларына ќавап бирђ торган затланышлы фигыль тљркемчђсе;
в) њзендђ берьюлы фигыль џђм сыйфат билгелђрен берлђштергђн џђм зат-сан белђн тљрлђнми торган фигыль тљркемчђсе;
г) њзендђ фигыль џђм рђвеш билгелђрен берлђштергђн, зат-сан белђн тљрлђнми торган фигыль тљркемчђсе;

126. Ќете кызыл сњзтезмђсендђге ќете сњзе кайсы тљркемчђгђ карый?
а) мљстђкыйль мђгънђле сњз;
б) сыйфатларда артыклык дђрђќђсен белдерњче кисђкчђ;
в) сыйфатларда чагыштыру дђрђќђсен белдерњче кисђкчђ;
г) хђл фигыльнеѣ аерым бер тљре.

127. Мђгънђлђре ягыннан рђвешлђр ничђ тљркемчђгђ бњленђ?
а) алты;
б) сигез;
в) ќиде;
г) рђвешнеѣ тљркемчђлђре юк.

128. Дђвам итегез: Язмада барлык теркђгечлђр дђ …
а) кушып языла;
б) аерым языла;
в) да // дђ, та // тђ теркђгечлђре генђ кушып языла;
г) сызыкча аша языла.

129. Сњзтезмђ —
а) њзара ияртњле яисђ тезњле бђйлђнешкђ кергђн берничђ мљстђкыйль мђгънђле яисђ ярдђмлек сњздђн торган тљзелмђ ул.
б) њзара ияртњле бђйлђнешкђ кергђн мљстђкыйль мђгънђле ике яки берничђ сњздђн торган тљзелмђ ул.
в) янђшђ тору юлы ярдђмендђ бђйлђнгђн берничђ сњзнеѣ уртак лексик мђгънђ белдереп килњче сњзлђр тезмђсе ул;
г) сљйлђм агышында сњзлђрнеѣ њзара тезелеп килње ул.

130. Ќљмлђнеѣ тљрен билгелђгез: “Йомшак ябалак карлы кышкы кичлђр, озын тљннђр ђнђ шундый уйлар эчендђ њтте.” (М. Мђџдиев).
а) гади, ќђенке, тулы, ике составлы, хикђя ќљмлђ;
б) гади, ќыйнак, тулы, бер составлы, хикђя ќљмлђ;
в) гади, ќђенке, тулы, бер составлы, хикђя ќљмлђ;
г) кушма, ќђенке, тулы, ике составлы, хикђя ќљмлђ.

131. Чит сљйлђмнеѣ тљрлђрен књрсђтегез:
а) туры, кыек џђм автор сљйлђме;
б) туры џђм кыек сљйлђм;
в) автор сљйлђме џђм туры сљйлђм;
г) автор сљйлђме џђм кыек сљйлђм.

132. «Урмандагы агачлар ямь-яшел яфрак ярды» ќљмлђсендђ ничђ сњзтезмђ бар?
а) ике: урмандагы агачлар; ямь-яшел яфрак.

б) ъч: урмандагы агачлар; ямь-яшел яфрак; агачлар яфрак ярды;
в) бу — ќљмлђ, ќљмлђ составында сњзтезмђ була алмый;
г) ъч: урмандагы агачлар; ямь-яшел яфрак; яфрак ярды.

133. Тезњле бђйлђнеш …
а) бары тик тиѕдђш кисђклђр арасында гына була;
б) теркђгечлђр ярдђмендђ генђ оеша;
в) ќљмлђнеѕ телђсђ кайсы кисђклђре арасында булырга мљмкин;
г) бары тик тезмђ сњзлђр арасында гына була.

134. "Калђме њткен кеше кылычы њткенне ќиѕђ." ќљмлђсе —
а) тиѕдђш тњгел иярњле књп иярченле кушма ќљмлђ;
б) берничђ тљр иярњле катлаулы кушма ќљмлђ;
в) гади, ќђенке, тулы, ике составлы хикђя ќљмлђ;
г) бу — ќљмлђ тњгел, бу — мђкаль.

135. Ќљмлђ кисђге —
а) ќљмлђнеѕ џђр интонацион кисђге ул;
б) ќљмлђ тљзњдђ катнашкан џђр сњз ул;
в) ќљмлђдђ мљстђкыйль мђгънђле џђм аерым сорауга ќавап бирђ торган сњз ул;
г) ќљмлђдђ мљстђкыйль яисђ грамматик мђгънђле џђм аерым сорауга ќавап бирђ торган сњз ул.

136. "Кыз кљлеп ќибђрде." ќљмлђсендђге хђбђрнеѕ тљрен билгелђгез:
а) тезмђ хђбђр;
б) кушма хђбђр;
в) гади хђбђр;
г) парлы хђбђр.

137. Тљзелешлђре ягыннан књп иярченле кушма ќљмлђлђрнеѕ тљрлђрен књрсђтегез:
а) тиѕдђш иярњле, тиѕдђш тњгел иярњле, бер-бер артлы иярњле, берничђ тљр иярњле;
б) тиѕдђш иярњле џђм тиѕдђш тњгел иярњле;
в) теркђгечле џђм теркђгечсез кушма ќљмлђлђр;
г) катлаулы, катнаш џђм кушма ќљмлђлђр.

138. «Кем эшлђми, шул ашамый», «Эшлђмђгђн ашамый» ќљмлђлђре њзара нинди мљнђсђбђттђ тора?
а) бу ќљмлђлђр составындагы антонимнар књчерелмђ мђгънђдђ килгђн;
б) бу ќљмлђлђр њзара антонимнар;
в) бу ќљмлђлђр њзара синтаксик синонимнар булып тора;
г) бу ќљмлђлђр њзара морфологик синонимнар булып торалар.

139. Нокталы ътер кайсы очракта куела?
а) тиѕдђш кисђклђр арасына,
б) њз эчендђ ътерлђр булган ќђенке тиѕдђш кисђклђр арасына,
в) санап кителђ торган тиѕдђш кисђклђр алдыннан кљттерњ паузасы ясалган урынга,
г) кискен каршы куюны белдергђн теркђгечсез тиѕдђш кисђклђр џђм ќљмлђлђр арасына.

140. Ќълмлђнеђ иясе — исем, хђбђре — исем фигыль белђн белдерелгђндђ, алар арасына нинди тыныш билгесе куела?

а) сызык,
б) ћтер,
в) ике нокта,
г) књпнокта.

141. “Безнеђ ћй каршында ђллђ кайчаннан бирле ята торган бер имђн бњрђнђ бар.” (Ф.Агишев) дигђн ќълмлђ эчендђ тыныш билгесе куеламы?

а) ћтер куела,
б) бернинди тыныш билгесе дђ куелмый,
в) сызык куела,
г) ќђялђр куела.

142. “Кђќђ рђхмђт укый: сакалын селкетђ.” (Г.Тукай) дигђн ќълмлђдђ ни ћчен ике нокта куела?

а) тиђдђш кисђклђрне санап китњ кътелгђн очракта, ике нокта куела,
б) баш ќълмлђгђ къттерњ паузасы белђн бђйлђнгђн иярчен ќълмлђ алдыннан ђђрвакыт ике нокта куела,
в) ялгызак мћнђсђбђтле сњзе булган баш ќълмлђ иярчен ќълмлђдђн алда килсђ, ќълмлђлђр арасында къттерњ паузасы ясала ђђм шул урынга ике нокта куела,
г) хђбђре хикђя фигыль белђн белдерелгђн аныкланмыштан сођ ике нокта куела.

143. Тиђдђш кисђклђр арасында каршы кую интонациясе булганда, сызык куела. Шушы кагыйдђгђ туры килгђн ќълмлђне табыгыз.

а) Абага — карап торырга гап-гади њсемлек (Г.Кутуй),
б) Малай алдан йћри, мин — арттан (Ђ.Такташ),
в) Ул нидер ђйтмђкче иде – ђйтми калдырды (Г.Бђширов),
г) Њти алмадым мин ђтиемнеђ васыятен — сођгы телђген (С.Хђким).

144. «Без, шђкертлђрчђ, кулларыбызны тез ћстенђ куеп, бер мђлгђ тынып калдык» (Ђ.Еники. Бу ќълмлђдђ «шђкертлђрчђ, кулларыбызны тез ћстенђ куеп» — нђрсђ ул?.

а) аныклагыч,
б) ќълмлђ,
в) аерымланган сђбђп хђле,
г) аерымланган рђвеш хђллђре.

145. Синтетик иярчен ќълмлђ белђн баш ќълмлђ арасына бер генђ тыныш билгесе куелырга мћмкин. Ул —

а) ћтер,
б) сызык,
в) нокталы ћтер,
г) ике нокта.

146. Теге — агач йорт янында тора. Ђлеге мисалда ни ћчен сызык куелган?

а) ике чикне књрсђтђ торган сњзлђр булганга,
б) ќълмлђне ике тћрле ађлау ихтималы булганга,
в) ия белђн хђбђр арасына сызык куела,

г) аныкланмышы исем белҥн бирелгҥн аныклагыч алдыннан сызык куела.

147. Пунктуация —
а) дљрес ђйтелеш кагыйдђлђре ул,
б) дљрес язу кагыйдђлђре ќыелмасы ул,
в) тыныш билгелђрен кую турындагы кагыйдђлђр ќыелмасы ул,
г) кайбер сњзлђрне элегрђк кулланганча язу ул.

148. “Табигый, алар, хыялда гына булса да, њзлђрен кљчле итеп књрсђтергђ тырышалар.” (И.Нуруллин. Ђлеге ќљмлђдђ табигый сњзенеќ вазифасы нинди?
а) ымлык,
б) кереш сњз,
в) аерымланган кисђк,
г) аныклагыч.

149. Ќљмлђне дђвам итегез: “Ђдђби сљйлђм нигезендђ … .”
а) ђдђби тел нормалары ята;
б) матур ђдђбият ђсђрлђренеќ тел нормалары ята;
в) рђсми стиль нормалары ята;
г) ђдђби телгђ килеп кергђн диалект њзенчђлеклђре ята.

150. “Казан урамнарыныќ тљзеклеге мђсьђлђсе бњген шђћђр администрациясе башлыгы тарафыннан њткђрелгђн утырышта каралды.” ќљмлђсе кайсы стильгђ карый?
а) рђсми-канцелярия стиленђ;
б) кљнкњреш-сљйлђм стиленђ;
в) гомумхалык сљйлђменђ;
г) иќтимагый-публицистик стильгђ;

151. Барлык стильлђргђ дђ карый торган лексик берђмлеклђр …
а) арго сњзлђр;
б) стиль љчен битараф сњзлђр;
в) стиль љчен ђћђмиятле булмаган сњзлђр;
г) стилистик сњзлђр.

152. Икенче бер телне белњ дђрђќђсенђ карап, ике теллелекнеќ тљрлђрен књрсђтегез:
а) тулы ћђм ким;
б) тулы ћђм љлешчђ;
в) тулы ћђм бљтенлђй љйрђнелмђњче;
г) тулы ћђм кирђк булмаган.

153. Синонимлык књренеше …
а) сњз ћђм фразеологик ђйлђнмђлђр арасында гына књзђтелђ;
б) сњзлђр арасында гына књзђтелђ;
в) сњзлђр, сњзтезмђлђр, фразеологик берђмлеклђр, ќљмлђ кисђклђре, ќљмлђлђр арасында да књзђтелђ;
г) сњзлђр, сњзтезмђлђр, фразеологик берђмлеклђр, ќљмлђ кисђклђре, ќљмлђлђр, текстлар, кечерђк књлђмле ђдђби ђсђрлђр арасында да књзђтелђ.

154. Татар ђдђби теленећ њсеш этаплары тњбђндђгечђ барган:

а) борынгы тљрки тел чоры, иске татар ђдђби теле чоры, татар милли ђдђби теле чоры;

б) борынгы тљрки тел чоры, гомуми иске тљрки тел чоры, иске татар ђдђби теле чоры, татар милли ђдђби теле чоры;

в) борынгы тљрки тел чоры, иске татар ђдђби теле чоры, гомуми иске тљрки тел чоры, татар милли ђдђби теле чоры;

г) борынгы тљрки тел чоры, гомуми традицион тљрки тел чоры, гомуми иске тљрки тел чоры, иске татар ђдђби теле чоры, казан татарларыныћ аерым татар ђдђби теле чоры, татар милли ђдђби теле чоры.

155. Культура џђм мђдђният сњзлђренећ кайсы стильлђргђ битараф сњз итеп карала?

а) мђдђният сњзе;

б) культура сњзе;

в) икесе дђ;

г) икесе дђ публицистик стильгђ карый.

156. «Татарстан Республикасы халыклары теллђре» турындагы Татарстан республикасы Законы кайчан кабул ителгђн?

а) 1994 нче елныћ 20 нче июлендђ;

б) 1992 нче елныћ 8 нче июлендђ;

в) 1990 нчы елныћ 30 нчы августында;

г) 2001 нче елныћ 8 нче июнендђ.

157. Сљйлђм культурасына куелган талђплђрне књрсђтегез:

а) тљгђллек, аћлаешлылык, ќыйнаклык, аџђћлелек;

б) катгыйлык, тљгђллек џђм ќыйнаклык;

в) тљгђллек, аћлаешлылык, кыскалык, ќыйнаклык;

г) талђпчђнлек, тљгђллек, бизђклелек.